

Brüsszel, 2020.10.14.
SWD(2020) 916 draft

CORRIGENDUM

This document corrects document SWD(2020) 916 final of 14.10.2020

- Modifications are introduced in Annex 1 of the report, regarding specifically values and annotations in tables 1 and 2.

- Minor editorial changes throughout the document.

The text shall read as follows :

BIZOTTSÁGI SZOLGÁLATI MUNKADOKUMENTUM

Magyarország végleges nemzeti energia- és klímatervének értékelése

Tartalomjegyzék

1.	ÖSSZEFOGLALÓ	2
2.	A TERV VÉGLEGESÍTÉSE ÉS A BIZOTTSÁG AJÁNLÁSAINAK FIGYELEMBEVÉTELE.....	5
	A végleges terv elkészítése és benyújtása	5
	A Bizottság ajánlásainak figyelembevétele.....	5
3.	A CÉLKITŰZÉSEK, CÉLOK ÉS HOZZÁJÁRULÁSOK AMBÍCIÓSZINTJÉNEK ÉRTÉKELÉSE, VALAMINT AZ AZOKAT TÁMOGATÓ SZAKPOLITIKÁK ÉS INTÉZKEDÉSEK HATÁSÁNAK ÉRTÉKELÉSE.....	7
	Dekarbonizáció.....	7
	Üvegházhatású gázok kibocsátása és elnyelése	7
	Megújuló energia.....	9
	Energiahatékonyság	10
	Energiabiztonság	11
	Belső energiapiac	11
	Kutatás, innováció és versenyképesség.....	12
4.	KOHERENCIA, SZAKPOLITIKAI KÖLCSONHATÁSOK ÉS BERUHÁZÁSOK.....	13
5.	A NEMZETI ENERGIA- ÉS KLÍMATERV VÉGREHAJTÁSÁRA VONATKOZÓ IRÁNYMUTATÁS ÉS A COVID19-VÁLSÁGOT KÖVETŐ HELYREÁLLÍTÁSSAL VALÓ KAPCSOLAT.....	14
	A nemzeti energia- és klímaterv végrehajtására vonatkozó iránymutatás	14
	Kapcsolat a Covid19-válságot követő helyreállítással.....	18
I.	MELLÉKLET: MAGYARORSZÁG LEHETSÉGES UNIÓS FINANSZÍROZÁSI FORRÁSAI (2021–2027).....	20
	1. táblázat: Elérhető uniós források (2021–2027): kötelezettségvállalások, milliárd EUR.....	20
	2. táblázat: A valamennyi tagállam részére elérhető uniós finanszírozás (2021–2027), milliárd EUR	21
II.	MELLÉKLET – A BIZOTTSÁGI AJÁNLÁSOK VÉGREHAJTÁSÁNAK RÉSZLETES ÉRTÉKELÉSE.....	22

1. ÖSSZEFOGLALÓ

Magyarország végleges integrált nemzeti energia- és klímaterve (NEKT)¹ az uniós kibocsátáskereskedelmi rendszer (EU ETS) hatálya alá nem tartozó **üvegházhatásúgáz-kibocsátásokra** vonatkozóan 2030-ra elérendő célt tűzött ki. A közös kötelezettségvállalási rendeletben² megállapítottaknak megfelelően a célkitűzés 2005-höz képest -7% . A meglévő, illetve kiegészítő intézkedésekkel Magyarország várhatóan 1,1, illetve további 14,6 százalékponttal túl fogja teljesíteni a célt, leszámítva a földhasználatot, földhasználat-megváltoztatást és erdőgazdálkodást (LULUCF). Nincs információ arról, hogy a tervezett túlteljesítés költséghatékony-e az éves kibocsátási jogosultságok más tagállamok részére történő átadásához képest. Magyarország nem nyújtott tájékoztatást arról, hogyan kívánja teljesíteni a LULUCF-rendelet³ szerinti „no-debit” (a negatív egyenleg tilalmával kapcsolatos) kötelezettségvállalást, vagyis hogyan kívánja biztosítani, hogy az ágazatból származó kibocsátásra vonatkozó elszámolás ne haladja meg az elnyelésre vonatkozó elszámolást. A terv ugyanazokat az alkalmazkodási célokat határozza meg, mint a nemzeti alkalmazkodási stratégia.

A **megújuló energiaforrások** tekintetében a végleges terv a megújuló energiaforrások 21 %-os részarányát irányozza elő. Ez a célkitűzés nem elég ambiciózus, mert elmarad az energiaunió és az éghajlat-politika irányításáról szóló (EU) 2018/1999 rendelet (irányítási rendelet)⁴ II. mellékletében foglalt képlet szerint kiszámolt 23 %-os minimális részaránytól. A terv ismerteti és számszerűsíti a megújuló energiaforrásokra vonatkozó nemzeti hozzájárulás teljesítéséhez, valamint a villamos energia, a fűtés és a közlekedés terén a megújuló energiaforrások arányának növeléséhez szükséges intézkedéseket.

Az uniós **energiahatékonysági** célkitűzéshez való magyar hozzájárulás igen alacsony szintű törekvést tükröz⁵, amely 18,8 Mtoe végsőenergia-fogyasztásnak (30,7 Mtoe primerenergia-fogyasztásnak) felel meg. Magyarország szerint a terv benyújtásakor fennálló gazdasági és költségvetési körülmények között nem volt lehetőség nagyobb szabású célok kitűzésére. Elismeri azonban, hogy az energiahatékonyság fontos az ÜHG-kibocsátás csökkentése és az energiabiztonság szempontjából, bár a jelentés nem részletezi az energiahatékonyság elsődlegessége elvének alkalmazását. A végleges nemzeti energia- és klímaterv némi tájékoztatást ad az épületek energiahatékonyságáról. Magyarország még nem nyújtotta be hosszú távú felújítási stratégiáját.

¹ A Bizottság az energiaunió és az éghajlat-politika irányításáról szóló (EU) 2018/1999 rendelet 13. cikke értelmében közzéteszi ezt az országspecifikus értékelést az energiaunió helyzetéről szóló, 2020. évi jelentéssel (COM(2020) 950) együtt.

² Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/842 rendelete (2018. május 30.) a Párizsi Megállapodásban vállalt kötelezettségek teljesítése érdekében a tagállamok által 2021-től 2030-ig kötelezően teljesítendő, az éghajlat-politikai fellépéshez hozzájáruló éves üvegházhatásúgáz-kibocsátás-csökkentések meghatározásáról, valamint az 525/2013/EU rendelet módosításáról.

³ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/841 rendelete (2018. május 30.) a földhasználat, a földhasználat-változtatáshoz és az erdőgazdálkodáshoz kapcsolódó üvegházhatásúgáz-kibocsátásnak és -elnyelésnek a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó éghajlat- és energiapolitikai keretbe történő beillesztéséről, valamint az 525/2013/EU rendelet és az 529/2013/EU határozat módosításáról.

⁴ A megújuló energiaforrásokra vonatkozó tagállami célkitűzésekkel kapcsolatos bizottsági ajánlások az ebben a rendeletben meghatározott képleten alapulnak. A képlet objektív követelményekre épít.

⁵ Az SWD(2019) 212 final dokumentumban ismertetett módszertannak megfelelően.

A **belső piac és az energiabiztonság** tekintetében Magyarország utal arra, hogy a rendszerben rugalmas villamosenergia-termelő egységeknek kell rendelkezésre állniuk. A terv ismerteti az ellátási útvonalak és a földgázforrások diverzifikálásával foglalkozó folyamatban lévő projekteket, beleértve a végrehajtási határidőket. Néhány intézkedése biztosítja a nukleáris fűtőanyagok ellátásának biztonságát (a tüzelőanyag-készletek bizonyos szintjére vonatkozó követelmények). A **villamosenergia-hálózatok** 2030-ra tervezett **összeköttetésének** szintje 60 %.

A **kutatásra, innovációra és versenyképességre** vonatkozó nemzeti célkitűzések és finanszírozási célok érvényesülnek, és összhangban vannak más dimenziókkal. Gyakran hiányoznak azonban a részletes számadatok és ütemtervek. A számszerűsített célkitűzések tekintetében Magyarország 2030-ra legalább 20 kísérleti innovációs projektet tervez végrehajtani, a végrehajtás során legalább 10 nyilvántartásba vett szabadalommal.

A **beruházási igények** vonatkozásában a meglévő és kiegészítő szakpolitikai intézkedések további kiadása a becslések szerint 2016–2040 között összességében 20 400 milliárd HUF (61 milliárd EUR)⁶. Ezek a kiadások a meglévő és kiegészítő szakpolitikák és intézkedések végrehajtásához kapcsolódnak. Sor került az energiaágazat, a háztartási energiafogyasztás, a tercier szektor, a közlekedés, az ipar és a mezőgazdaság figyelembevételére. A terv meghatározza a 2030-ig felmerülő beruházási igényeket. Ezek nagysága 41,7 milliárd EUR, illetve a paksi atomerőmű két új nukleáris blokkját is beleszámítva 53,6 milliárd EUR. A finanszírozási források tekintetében a terv számba veszi a meglévő és jövőbeni uniós kiadási programokat és az ETS aukcióiból várt bevételeket, beleértve a leendő modernizációs alapot. A Magyarország által biztosított állami finanszírozás kevés figyelmet kap.

A terv nem sorolja fel részletesen az **energiatámogatásokat**. Magyarország a tervében utal a fosszilis tüzelőanyagok közvetett támogatására (de nem határozza meg annak jellegét), és azt állítja, hogy a fosszilis üzemanyagok nem részesülnek közvetlen támogatásban. Az energiatámogatások közelmúltbeli bizottsági elemzése szerint azonban a fosszilis tüzelőanyagok jelentős támogatásban részesülnek. A végleges terv nem tartalmaz információkat a fosszilis tüzelőanyagok támogatásának fokozatos megszüntetése érdekében tett vagy tervezett intézkedésekről.

A végleges terv nem elemzi az új intézkedések **levegőminőségre gyakorolt hatását**, és a levegőminőséggel kapcsolatos kölcsönhatásokról sem ad tájékoztatást. A bioenergia használatának előrelátható növekedése különösen fontossá teszi a levegőminőségre gyakorolt hatások figyelembevételét, de a terv nem tartalmaz részletes információkat a levegő minőségéről.

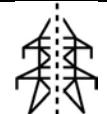
Az **igazságos és méltányos átállás** szükségességével kapcsolatos szempontok tekintetében a végleges terv felsorol számos, a közelgő strukturális változás munkaerőpiaci dimenziójával összefüggő minőségi célkitűzést, ugyanakkor nem határoz meg konkrét szakpolitikákat vagy intézkedéseket. Nem kerül sor a szakpolitikák társadalomra, foglalkoztatásra vagy készségekre gyakorolt hatásának figyelembevételére, kivéve az egyetlen ligniterőmű tevékenységével kapcsolatos gazdasági-társadalmi hatások, illetve az energiaágazatban jelentkező lehetséges munkaerőhiány leírását.

⁶ 5 %-os diszkontrátával 2016-ig, és az infláció mértéke az előző évtizedben csak egyszer, 2012-ben haladta meg az 5 %-ot. A költségek kiszámítása EUR-ban történik, majd ezt váltják át HUF-ra állandó 310 HUF/EUR átváltási árfolyam mellett, amely jelentősen elmarad a 2020. júniusi körülbelül 340 HUF/EUR átváltási árfolyamtól.

Az **energiaszegénység** kezelésére irányuló intézkedések tekintetében a végleges nemzeti energia- és klímaterv megjegyzi, hogy a közüzemi díjak csökkentésére irányuló, 2013. évi kampány eredményeként a magyar háztartások energiával kapcsolatos kiadásai a legalacsonyabbak közé tartoznak Európában⁷. Azt is kifejti, hogy a kormány speciális stratégiai tervet fog készíteni a veszélyeztetett fogyasztók szükségleteinek áttekintésére és célzott programok kidolgozására.

Magyarország végleges energia- és klímaterve tartalmaz néhány **bevált gyakorlatot**, nevezetesen a beruházások állandó és működési költségeinek meghatározását.

A következő táblázat Magyarországnak az energiaunió irányításáról szóló rendelet⁸ szerinti célkitűzéseiről, céljairól és hozzájárulásairól nyújt áttekintést.

	Nemzeti célok és hozzájárulások	A legfrissebb elérhető adatok	2020	2030	A 2030-ra vonatkozó ambíciószint értékelése
	Az üvegházhatású gázok kibocsátására vonatkozó kötelező célérték a 2005-ös szinttel összevetve, a közös kötelezettségvállalási rendelet értelmében (%)	-10 %	+10 %	-7 %	A közös kötelezettségvállalási rendeletnek megfelelően
	Nemzeti cél/hozzájárulás a megújuló energiára vonatkozóan: A megújuló energiaforrásokból előállított energiának a bruttó végsőenergia-fogyasztásban képviselt részaránya (%)	12,5 %	13 %	21 %	Nem ambiciózus (23 % a megújuló energiaforrásokra vonatkozó képlet szerint)
	Nemzeti hozzájárulás az energiahatékonysághoz:				
	Primerenergia-fogyasztás (Mtoe)	24,5 Mtoe	24,1 Mtoe	Nincs kitűzött cél	Nagyon alacsony
	Végsőenergia-fogyasztás (Mtoe)	18,5 Mtoe	14,4 Mtoe	785 PJ (18,7 Mtoe)	Nagyon alacsony
	A villamosenergia-hálózatok összeköttetésének szintje (%)	50 %	55 %	60 %	n. a.

Források: Európai Bizottság, energiastatisztikák, energia-adatlapok: uniós országok; az európai szemeszter országok szerint; Magyarország végleges nemzeti energia- és klímaterve.

⁷ Ezt az állítást az uniós országok háztartási energiával kapcsolatos kiadásaira vonatkozó összehasonlító tájékoztatók támasztják alá, a háztartások jövedelmére vonatkozó Eurostat-adatok felhasználásával, de az energetikai kiadások egyes összetevőinek információforrásai nem kerültek megnevezésre.

⁸ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/1999 rendelete (2018. december 11.) az energiaunió és az éghajlat-politika irányításáról, valamint a 663/2009/EK és a 715/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet, a 94/22/EK, a 98/70/EK, a 2009/31/EK, a 2009/73/EK, a 2010/31/EU, a 2012/27/EU és a 2013/30/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv, a 2009/119/EK és az (EU) 2015/652 tanácsi irányelv módosításáról, továbbá az 525/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről.

2. A TERV VÉGLEGESÍTÉSE ÉS A BIZOTTSÁG AJÁNLÁSAINAK FIGYELEMBEVÉTELE

A végleges terv elkészítése és benyújtása

Magyarország 2020. január 22-én **jelentette be** a Bizottságnak a végleges nemzeti energia- és klímatervét.

A tervvel kapcsolatos **nyilvános konzultációra** 2019 novemberében került sor. A végleges terv elérhető volt a kormány honlapján. Emellett további konzultációra került sor a tudományos szervezetekkel, az ipar képviselőivel, a civil társadalommal és a közszektoral. Magyarország benyújtott egy hosszú külön dokumentumot, amelyben beszámol a nyilvános konzultáció eredményeiről, illetve arról, hogyan került sor a nyilvánosság véleményének figyelembevételére a végleges tervben. Magyarország emellett a 2001/42/EK irányelv értelmében elvégezte a nemzeti energia- és klímaterv stratégiai környezeti hatásvizsgálatát.

A Bizottság ajánlásainak figyelembevétele

A Bizottság 2019 júniusában 10 ajánlást⁹ tett közzé, amelyet Magyarországnak figyelembe kellett vennie a végleges tervében. A jelen bizottsági szolgálati munkadokumentum II. melléklete részletesen kifejti, hogyan tükrözi a terv a bizottsági ajánlások egyes szempontjait. A végleges terv **részben végrehajtja** a legtöbb bizottsági ajánlást. Magyarország mindenekelőtt a lent nagy vonalakban ismertetetteknek megfelelően válaszolt a terve tervezetével kapcsolatos bizottsági ajánlásokra.

A **megújuló energiaforrások** tekintetében Magyarország **részben végrehajtotta** azt az ajánlást, amely szerint legalább 23 %-ra kell növelni a megújuló energia részarányának 2030-ra meghatározott célértékét az (EU) 2018/1999 rendelet II. mellékletében szereplő képletnek megfelelően. Magyarország a végleges tervben a megújuló energiaforrások 2030-ra meghatározott nemzeti hozzájárulását 20 %-ról 21 %-ra növelte. Ezenkívül jelentős javulásra került sor a tervezett intézkedések ismertetése, kifejtése és számszerűsítése, továbbá az ütemtervekkel és technológiákkal kapcsolatos tájékoztatás terén.

A Bizottság **energiahatékonyságra** vonatkozó ajánlásainak **végrehajtására részben** került sor. A célérték növelésére vonatkozó ajánlás figyelembevétele nem történt meg, és az uniós célhoz való végleges hozzájárulás mértéke még alacsonyabb, mint a terv tervezetében. Az új szakpolitikai eszközök leírása egyértelműbbé vált, de továbbra sincsenek információk a konkrét intézkedések révén elérendő energiamegtakarításra vonatkozóan. A végleges tervben javult, de továbbra is korlátozott az épületekkel kapcsolatos tájékoztatás. A hosszú távú felújítási stratégia benyújtására még nem került sor.

Az **energiabiztonság** tekintetében Magyarország **részben végrehajtotta** azt az ajánlást, hogy határozza meg az energiafüggettség diverzifikálásával és csökkentésével kapcsolatos energiabiztonsági célkitűzéseket támogató intézkedéseket. Idetartoznak a rugalmassági intézkedések, valamint a nukleáris anyagok és fűtőanyagok hosszú távú ellátásának biztosítására

⁹ A Bizottság ajánlása (2019. június 18.) Magyarország 2021 és 2030 közötti időszakra vonatkozó integrált nemzeti energia- és klímatervének tervezetéről (C/2019/4417).

vonatkozó stratégia, különös tekintettel Magyarország atomenergia-termelő kapacitásának tervezett bővítésére.

A **belső energiapiac** tekintetében Magyarország **részben végrehajtotta** az egyértelmű célkitűzések, mérföldkövek és határidők meghatározására vonatkozó ajánlást. A végleges terv mindenekelőtt már egyértelműbben felvázolja a villamosenergia- és gázpiacok integrációjával kapcsolatban tervezett intézkedéseket. Emellett előmozdítja valamennyi elérhető erőforrás piaci részvételét, a megújuló energiaforrások hatékonyabb integrációját, valamint a termelő-fogyasztók és a fogyasztók aktív szerepét és védelmét.

A **kutatás, innováció és versenyképesség** tekintetében Magyarország **részben végrehajtotta** a nemzeti célkitűzések és finanszírozási célok részletesebb számszerűsítésére vonatkozó ajánlást. Javult annak leírása, hogy ez a dimenzió hogyan járul hozzá a nemzeti éghajlat-politikai és energetikai célkitűzésekhez. A kutatásba, innovációba és versenyképességbe történő beruházásokra vonatkozó részletes számadatok és célok hiánya ugyanakkor megnehezíti a nemzeti célkitűzésekkel való kapcsolat vagy az ilyen célkitűzésekkel való összhang értékelését.

A **regionális együttműködésre** vonatkozóan Magyarországnak szóló bizottsági ajánlás **végrehajtása részben** történt meg. A terv ismerteti a regionális együttműködés lehetőségét. Alig tér ki azonban a megújuló energiaforrásokkal és a dekarbonizációval kapcsolatos együttműködésre. Az éghajlatváltozás mérséklése és az árvíz megelőzés tekintetében előnyös lenne a szomszédos Romániával és Ukrajnával való nagyobb együttműködés (a Tisza mentén). Magyarország a szakpolitikái regionális hatását sem értékeli megfelelően.

Magyarország **nagy részt végrehajtotta a beruházási igények** hatékonyabb és kibővített elemzésére vonatkozó ajánlást. A beruházási igényekről szóló szakasz különösen sokat javult. Ugyanakkor nem tartalmazza a tervezett finanszírozási struktúrát, és nem nyújt részletes tájékoztatást a lehetséges finanszírozási hiányokról, illetve arról, hogy Magyarország lehetséges finanszírozási forrásként figyelembe veszi-e az (EU) 2018/842 rendelet szerinti, más tagállamok részére történő jogosultság-átadások költség hatékony alkalmazását.

Magyarország **részben végrehajtotta** az energiatámogatások, illetve **az energiatámogatások – különös tekintettel a fosszilis tüzelőanyagokra – fokozatos kivezetése** érdekében hozott intézkedések és tervek felsorolására vonatkozó ajánlást. A végleges terv részletesebb tájékoztatást nyújt az energiatámogatásokról. A terv azonban nem nyújt információkat a fosszilis tüzelőanyagok támogatásának fokozatos kivezetése érdekében hozott intézkedésekről és tervekről.

Magyarország **nem hajtotta végre** azt az ajánlást sem, hogy több mennyiségi információval egészítse ki **a levegőminőség és a levegőbe irányuló kibocsátásokkal kapcsolatos szakpolitikák** közötti kölcsönhatások elemzését.

Végezetül, Magyarország **nem hajtotta végre** azt az ajánlást, hogy hatékonyabban integrálja az **igazságos és méltányos átállásra** vonatkozó szempontokat. A terv nem részletezi kellően a tervezett célkitűzések társadalmi, foglalkoztatási és készségekre gyakorolt hatásait. Az energiaszegénység tekintetében nem ismerteti részletesen a veszélyeztetett háztartások védelmére irányuló intézkedéseket.

Összefüggések az európai szemeszterrel

Az európai szemeszter uniós gazdaságpolitikák koordinálásával foglalkozó kerete, illetve a 2019. évi országjelentés¹⁰ összefüggésében Magyarország egy országspecifikus ajánlást¹¹ kapott az éghajlat-politika és energiaügy vonatkozásában. Ez azt ajánlotta, hogy az ország „a beruházásorientált gazdaságpolitika középpontjába a kutatást és az innovációt, az alacsony szén-dioxid-kibocsátású energiagazdaságot és közlekedést, a hulladékgazdálkodási infrastruktúrát, valamint az energia- és erőforrás-hatékonyságot állítsa, figyelembe véve a regionális különbségeket is”. A 2020. február 20-án elfogadott 2020. évi országjelentésben¹² a Bizottság megállapította, hogy Magyarország korlátozott előrehaladást ért el ezzel az ajánlással kapcsolatban.

Az európai szemeszter 2020-ra vonatkozó országspecifikus ajánlásai, amelyek kitértek a tagállamok által a Covid19-világjárványra adott válasza, a gazdasági helyreállítás előmozdításának módjaival foglalkoztak. Elsősorban arra összpontosítottak, hogy a lehető leghamarabb el kell kezdeni az előrehaladott állapotban lévő közberuházási projektek megvalósítását, illetve elő kell mozdítani a magánberuházásokat, többek között megfelelő reformokkal, különösen a digitális és zöld ágazatban. A Magyarországnak szóló országspecifikus ajánlás¹³ kihangsúlyozta annak fontosságát, hogy a beruházások „a zöld és digitális átállásra, különösen az energia tiszta és hatékony előállítására, illetve felhasználására, a fenntartható közlekedésre [...]” összpontosítsanak.

Az energiaunió irányításáról szóló rendelet értelmében a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy az nemzeti energia- és klímatervek figyelembe vegyék az európai szemeszter keretében kiadott legújabb országspecifikus ajánlásokat. Magyarország nemzeti energia- és klímaterve potenciálisan támogatja az európai szemeszter összefüggésében tett ajánlások végrehajtását, mert azonosítja a beruházási igényeket és a megvalósításukhoz szükséges pénzügyi erőforrásokat.

3. A CÉLKITŰZÉSEK, CÉLOK ÉS HOZZÁJÁRULÁSOK AMBÍCIÓSZINTJÉNEK ÉRTÉKELÉSE, VALAMINT AZ AZOKAT TÁMOGATÓ SZAKPOLITIKÁK ÉS INTÉZKEDÉSEK HATÁSÁNAK ÉRTÉKELÉSE

Dekarbonizáció

Üvegházhatású gázok kibocsátása és elnyelése

A közös kötelezettségvállalási rendelet¹⁴ szerint az üvegházhatásúgáz-kibocsátás 2030-ig teljesítendő célértéke az uniós kibocsátáskereskedelmi rendszerbe nem tartozó (ETS-en kívüli) ágazatokban a 2005-ös szinthez képest –7 %. Magyarországnak is van a teljes nemzetgazdaságra vonatkozó, 2030-ig teljesítendő, az 1990-es szinthez képest legalább 40 %-os ÜHG-

¹⁰ A 2019. évi országjelentés D. melléklete emellett meghatározza a 2021–2027 közötti kohéziós politikára vonatkozó kiemelt beruházásokat, amelyek jelentősen hozzájárulnak a tiszta energiára való átálláshoz.

¹¹ A Magyarország 2019. évi nemzeti reformprogramjáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlás, amelyben a Tanács véleményezi Magyarország 2019. évi konvergenciaprogramját. COM(2019) 517 final.

¹² Bizottsági szolgálati munkadokumentum, Országjelentés: Magyarország, 2020. SWD(2020) 516 final.

¹³ A Magyarország 2020. évi nemzeti reformprogramjáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlás, amelyben a Tanács véleményezi Magyarország 2020. évi konvergenciaprogramját. COM(2020) 517 final.

¹⁴ A kötelezően teljesítendő éves üvegházhatásúgázkibocsátás-csökkentésekről szóló (EU) 2018/842 rendelet.

kibocsátáscsökkentési célja. Ez 2030-ban legfeljebb 56,19 Mt CO₂-egyenérték bruttó üvegházhatásúgáz-kibocsátásnak felel meg. A meglévő intézkedések alkalmazásával 2030-ra ez 6,64 Mt CO₂-egyenérték, vagyis 7 százalékpont különbséget jelent. E különbséget megszüntetéséhez kiegészítő intézkedésekre van szükség. A meglévő intézkedések alapján Magyarország 1,1 százalékponttal túl fogja teljesíteni a közös kötelezettségvállalási rendelet szerinti célkitűzést, és a tervben meghatározott kiegészítő intézkedések az előrejelzések szerint 2005-höz képest összességében 22,7 %-kal csökkentik az ÜHG-kibocsátást, ami 15,7 százalékpontos túlteljesítést jelent (a földhasználat, földhasználat-megváltoztatás és erdőgazdálkodás kivételével).

Magyarország végleges nemzeti energia- és klímaterve nem tartalmaz információkat az **éves kibocsátási szintek** 2020–2030 közötti időszakra vonatkozó **becsült pályájáról**. A terv megjegyzi, hogy az (EU) 2018/842 rendelet¹⁵ szerinti számításokhoz szükséges 2018. évi kibocsátási értékek még nem érhetők el.

A terv 2030-ra mérsékelni kívánja a kibocsátást a **közlekedési** ágazatban, de megjegyzi, hogy egy növekvő gazdaságban nem korlátozható a közlekedés (és az ipar) energiaigénye. Az alternatív tüzelőanyagok infrastruktúrájának kiépítésére vonatkozó magyar szakpolitikai keret meghatározza a szükséges infrastruktúra kiépítésére irányuló intézkedéseket. Az elektromos közlekedés 2030-ig várhatóan jelentősen fejlődni fog. Már vannak olyan támogatások és adókedvezmények, amelyek ösztönzik a fejlesztését. Az elektromos közlekedést és a töltési infrastruktúrát támogatja az elektromos közlekedésről szóló törvény (2019), amely pénzügyi támogatást biztosít az elektromos járművek szélesebb körben való elterjedésének előmozdítására. A „zöld gazdaság finanszírozási rendszere” támogatja az elektromos közlekedéssel foglalkozó további programokat. Az energia- és klímaterv emellett megvizsgálja a vasúti közösségi közlekedés és teherszállítás előmozdítását. A (már elfogadott) „Zöld Busz” program célja, hogy a helyi közösségi közlekedés elmozduljon az alacsony szén-dioxid-kibocsátású járművek felé, továbbra is engedélyezve a (sűrített) földgáz használatát. Az energia- és klímaterv célul tűzi ki annak biztosítását, hogy az olajtermékek közlekedési célú fogyasztása 2030-ig legfeljebb 10 %-kal nőjön.

Az **építőipari ágazat** tekintetében a végleges terv megállapítja, hogy a meglévő intézkedések hatására 2030-ban 11,6 Mt CO₂-egyenértékkel fog csökkenni a teljes ÜHG-kibocsátás. A kiegészítő intézkedések ezt 5,2 Mt CO₂-egyenértékkel csökkentenék. Magyarország ezt energiahatékonysági intézkedésekkel, valamint a fűtés terén a földgázt felváltó tisztaenergia-technológiák használatával érné el.

A **hulladékágazatban** a meglévő szakpolitikák 2005-höz képest várhatóan 38 %-kal csökkentik a kibocsátást. Ebben az ágazatban nem került sor kiegészítő intézkedések meghatározására; a kiegészítő intézkedéseket (WAM) tartalmazó forgatókönyv szerinti csökkenés a más ágazatokban bekövetkező változások eredménye. A terv nem foglalkozik a hulladékhierarchiával vagy a körforgásos gazdasággal kapcsolatos kérdésekkel.

A terv megemlíti, hogy csökkenteni kívánja a **mezőgazdaságból** származó kibocsátásokat, de nem határoz meg konkrét intézkedéseket, továbbá megállapítja, hogy a mezőgazdasági kibocsátások 2030-ra várhatóan 10 %-kal nőnek. Az **erdészeti** ágazatban a terv az erdőtelepítésre

¹⁵ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/842 rendelete (2018. május 30.) a Párizsi Megállapodásban vállalt kötelezettségek teljesítése érdekében a tagállamok által 2021-től 2030-ig kötelezően teljesítendő, az éghajlat-politikai fellépéshez hozzájáruló éves üvegházhatásúgáz-kibocsátás-csökkentések meghatározásáról, valamint az 525/2013/EU rendelet módosításáról.

és az erdők stressztűrő képességére összpontosít. Az ÜHG-kibocsátás a meglévő intézkedéseket (WEM), illetve a kiegészítő intézkedéseket (WAM) tartalmazó forgatókönyv szerint is meghatározásra került, a LULUCF-ágazatot beleszámítva és leszámítva is. Az ágazat 2030-ban várhatóan nettó nyelő marad, de a CO₂-megkötő képessége várhatóan csökken. Magyarország nem jelezte, hogy használni kívánja-e a földhasználati, földhasználat-megváltoztatási és erdőgazdálkodási (LULUCF) rugalmasságot a közös kötelezettségvállalási rendelet hatálya alá tartozó ágazatokban. Az erdők biomasszája a megújuló energiaforrások fontos alapanyaga, és a terv részletesen elemzi a biomassza-ellátást.

A 2030-ra vonatkozó teljes nemzeti ÜHG-kibocsátási cél elérését elősegítő egyéb energiapolitikák közé tartozik a hagyományos erőművek fokozatos bezárása, egy atomerőmű két új nukleáris reaktorral való bővítése (Paks 2), amely várhatóan 2030-ra fejeződik be, és a megújuló energiaforrások használatának bővítése.

Az energia- és klímaterv nem tartalmaz információkat arra vonatkozóan, hogy az éghajlatváltozás kockázatai hogyan befolyásolhatják az energiaellátást (például a biomassza-erőforrásokat és villamosenergia-hálózatokat elpusztító aszályok és viharok), annak ellenére, hogy Magyarország nemzeti **alkalmazkodási** stratégiája az energiaágazatot az alkalmazkodás elsődleges ágazataként nevezi meg. A nemzeti alkalmazkodási stratégia tervben említett célkitűzései magukban foglalják a természetes ökoszisztémák megőrzését. Ugyanakkor nem térnek ki a biológiai sokféleségre, beleértve olyan szempontokat, mint például az éghajlat-politikával kapcsolatos szinergiák és kompromisszumok, illetve az ökoszisztéma-szolgáltatások szerepe az éghajlatváltozás mérséklésében és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásban.

Magyarország 2020. január 22-én jelentette be a Bizottságnak a hosszú távú stratégiája tervezetét. A stratégia 2050-re elérendő klímasemlegességre törekszik. Ez a célkitűzés magában foglalja a valamennyi gazdasági ágazatban kibocsátott ÜHG-t, és természetes nyelők ellensúlyozzák a legnehezebben csökkenthető kibocsátásokat. A hosszú távú stratégia sok, az energiaunió irányításáról szóló rendelet 15. cikke alapján előírt elemmel foglalkozik, de nem határoz meg az ágazati kibocsátások csökkentésére vonatkozó konkrét célkitűzéseket.

Megújuló energia

Magyarország (a nemzeti energia- és klímaterve tervezetében szereplő 20 %-ról) 21 %-ra növelte a megújuló energiaforrások tervezett hozzájárulását. Ez továbbra sem ambiciózus célkitűzés a megújuló energia részarányának az energiaunió irányításáról szóló rendelet II. mellékletében szereplő képletnek megfelelően kiszámított 23 %-os célértékhez képest. Magyarország a végleges nemzeti energia- és klímatervében nagymértékben javította a megújuló energiaforrásokkal kapcsolatos tájékoztatást, elsősorban a tervezett intézkedések leírásával, kifejtésével és számszerűsítésével, illetve információkkal olyan kérdésekkel kapcsolatban, mint például az ütemtervek és technológiák, a biomassza fenntarthatósága és az elemzési háttér. A terv így már több adatot tartalmaz, a 2022. és 2027. évi referenciapontokat azonban továbbra sem.

A terv számos szakpolitikát és intézkedést ismertet és számszerűsít. **A villamosenergia-ágazatban a megújuló energiaforrásokkal** kapcsolatos fő intézkedés a napenergia-termelési kapacitás jelenlegi 680 MW-ról 2030-ig körülbelül 6500 MW-ra bővülése. Ez olyan intézkedések együttes alkalmazásával érendő el, mint például a nemzeti támogatási rendszer és – a közel nulla energiaigényű épületekre vonatkozó, 2021-től alkalmazandó követelmény részeként – az épületekre vonatkozó minimumkövetelményekről szóló rendelet.

A megújuló energiaforrások **fűtési** aránya a 2020. évi 18,2 %-ról 2030-ra 28,7 %-ra fog nőni. A hulladékhő nem kap szerepet a megújuló energiaforrások arányának tervezett növekedésében, így

a Magyarországra vonatkozó arány 1,1 százalékpontos, tájékoztató jellegű, átlagos éves növekedés. A tervezett növekedés 1,05 százalékpontos átlagos éves növekedésnek felel meg, ami a megújulóenergia-irányelv¹⁶ 23. cikke (1) bekezdése értelmében vett, a fűtésben használt megújuló energiaforrásokra vonatkozó célkitűzés tájékoztató jellegére való tekintettel elfogadható megfelelési aránynak számít.

A végleges terv szerint a megújuló energiaforrások 2030-ra a **közlekedési** végsőenergia-fogyasztás 14 %-át fogják adni, és ennek fele első generációs bioüzemanyagokból, negyede továbbfejlesztett bioüzemanyagokból, illetve újabb negyede továbbfejlesztett biogázból fog származni. A közlekedésben használt megújuló energiaforrásokat az első és második generációs bioüzemanyagokra, az elektromos közlekedésre, valamint a zöld közösségi közlekedésre és teherszállításra vonatkozó intézkedési csomag támogatja. Az első generációs bioüzemanyagok aránya 7 % marad, míg a második generációs bioüzemanyagok aránya 2030-ra 3,5 %-ra nő. Ezeket olyan intézkedések egészítik ki, mint az elektromos járművek használatának fokozása, a zöld közösségi közlekedés, a zöld közbeszerzések, az alternatív energiaforrásokkal működő teherszállítás, pénzügyi támogatás és adókedvezmények, illetve a töltőpontok számának növelése.

A terv részletes információkat tartalmaz a biomassza-ellátásról és -használatról, valamint a fenntartható erdőgazdálkodásról.

Energiahatékonyság

Magyarország nemzeti hozzájárulása az EU 2030-ra elérendő **energiahatékonysági** célkitűzéséhez legfeljebb 18,8 Mtoe végsőenergia-fogyasztás, ami 30,7 Mtoe primerenergia-fogyasztásnak felel meg. Ezek a hozzájárulások az uniós erőfeszítésekhez képest nagyon alacsonyak. A tervben továbbá nem szerepelnek egyértelműen az indikatív ütemtervek, valamint a hozzájárulások primerenergia-fogyasztás formájában való kifejezése.

A terv tájékoztatást nyújt a **2020 utáni szakpolitikákról és intézkedésekről** – valamennyi ágazatra kiterjedően –, amelyek a lakossági ágazat energiafogyasztására gyakorolják a legnagyobb hatást. Ami a legfontosabb, bejelenti az energiahatékonysági kötelezettségi rendszer bevezetését. A többi új intézkedés főként a lakossági ágazatra (fűtés), a középületek korszerűsítésére és a közlekedésre (az elektromos járművek használatára vonatkozó ösztönzők, modális váltás, környezetkímélő vezetés stb.) összpontosít. A közlekedési ágazatban az új intézkedések ötvözik egyrészt az energiahatékony járművek használatát előmozdító gazdasági ösztönzőket, másrészt a szabályozási követelményeket és a tájékoztatási/oktatási intézkedéseket. A lakóépületekre és a középületekre vonatkozó intézkedések ötvözik a hőcserére/hatékony távfűtésre vonatkozó gazdasági ösztönzőket és a közel nulla energiaigényű épületekre vonatkozó rendeleteket. Ezek az intézkedések azonban nem feltétlenül használják ki maradéktalanul a magyar épületállományban rejlő energiamegtakarítási lehetőségeket, és nem került sor az átfogó célhoz való hozzájárulásuk számszerűsítésére. Emellett a hatásuk az energiahatékonysági kötelezettségi rendszer felépítésétől és végrehajtásától fog függeni.

Magyarország szerint az energiahatékonyságról szóló irányelv¹⁷ 7. cikkében említett, 7,9 Mtoe **halmozott megtakarításra** az energiahatékonysági kötelezettségi rendszer (a megtakarítások

¹⁶ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/2001 irányelve (2018. december 11.) a megújuló energiaforrásokból előállított energia használatának előmozdításáról.

¹⁷ Az Európai Parlament és a Tanács 2012/27/EU irányelve (2012. október 25.) az épületek energiahatékonyságáról, az (EU) 2018/2002 irányelvvel módosítva.

körülbelül 30 %-a) és az alternatív intézkedések révén fog sor kerülni. A rendszer részletei még nem ismertek. Ez azt jelenti, hogy nem lehet értékelni, hogy a javasolt szakpolitikák és intézkedések elegendők-e a cél eléréséhez.

A nemzeti hosszú távú felújítási stratégia benyújtására még nem került sor. A végleges terv tájékoztatást ad az épületekről. Magyarország nemzeti energia- és klímaterve számos lehetőséget kiemel az épületek energiahatékonyságának javítására a távfűtés, a megújuló energiaforrások, illetve az épületek, fűtési rendszerek és középületek modernizálása tekintetében.

Energiabiztonság

Az energiabiztonsági kockázatok tekintetében a terv utal arra, hogy a rendszerben rugalmas villamosenergia-termelő egységeknek kell rendelkezésre állniuk. Ugyanakkor nem fejt ki, hogy egy jól integrált magyar nagykereskedelmi villamosenergia-piac miért ne tudná biztosítani az energiabiztonsághoz szükséges kapacitást.

A terv ismerteti **az útvonalak és a földgázforrások diverzifikálásával** foglalkozó folyamatban lévő projekteket, beleértve a végrehajtási határidőket. Ez fontos célkitűzés, tekintve, hogy Magyarország jelenleg az orosz gáztól függ.

A terv a Mátrai Erőmű (ligniterőmű), az egyik legfontosabb magyar erőmű fokozatos bezárását tervezi. Magyarország a méltányos átállással kapcsolatos szakpolitikák céljára a Mátra környékét választotta. Magyarország diverzifikálni kívánja a gazdaságát és a munkaerőpiacot, kihasználva a terület és az erőművi értéklánc további kiaknázásában rejlő lehetőségeket. Magyarország emellett tisztább energia- és erőforrás-hatékonysággal kívánja helyettesíteni a szénalapú távfűtést a háztartásokra gyakorolt hatás minimalizálása érdekében. Az intézkedések finanszírozása az ETS-egységek elárverezését követően 2021-ben felállítandó modernizációs alap támogatásával fog megvalósulni. A terv azonban nem részletezi a tervezett célkitűzéseket és szakpolitikákat.

A végleges terv emellett olyan intézkedéseket tartalmaz, amelyek biztosítják a nukleáris fűtőanyagok ellátásának biztonságát (a nukleáris fűtőanyagok bizonyos készletére vonatkozó követelmények). Ugyanakkor a diverzifikációval és a függőség csökkentésével kapcsolatos kérdések továbbra is megoldásra várnak.

Belső energiapiac

A terv szerint a szomszédos országokkal való **összeköttetés szintje** jelenleg a teljes telepített bruttó kapacitás 50 %-a. Ez jóval meghaladja a 2030-ra kitűzött uniós célt. Magyarország 2030-ra tovább tervezi növelni az összeköttetés szintjét 60 %-ra. A nemzeti fejlesztési terv ennek érdekében számos határon átnyúló energiaszállítási projektet megvizsgál. Megvitatja, hogy a villamos energia iránti növekvő igény hogyan fogja befolyásolni a villamosenergia-hálózatok összeköttetését és az ebből fakadó infrastrukturális igényeket.

A megújuló energiaforrásokból előállított villamos energia 2030-ra elérendő 21 %-os arányára vonatkozó cél tekintetében a terv a megújuló energiaforrások rendszerbe történő integrálásához szükséges **rugalmas** források fejlesztését tervezi. Ugyanakkor nincs a szükséges rugalmassági intézkedések végrehajtására vonatkozó ütemterv.

A terv megfelelő áttekintést nyújt a jelenlegi nagykereskedelmi gáz- és villamosenergia-**piaci feltételekről**, különös tekintettel a verseny mértékére, a piacok likviditására, illetve a kapacitás mértékére és várható elérhetőségére. Elsősorban a nagykereskedelmi villamosenergia-piacokkal kapcsolatos célkitűzéseket, szakpolitikákat és intézkedéseket tartalmaz, például a regionális és uniós másnapi piacok összekapcsolását, a kiegyenlítő piacok integrálására szolgáló uniós platformok összekapcsolását, illetve a kiegyenlítő energiapiacokra vonatkozó árplafon

megszüntetését. A terv szerint az állami tulajdonban lévő MVM csoport ellenőrzi a villamosenergia-termelő kapacitás nagy részét, de a terv nem értékeli az MVM piaci részesedését a versenypolitika szempontjából.

A **kiskereskedelmi piac** vonatkozásában a terv meghatározza a piac hatékonyabb működésére vonatkozó célkitűzést. Ugyanakkor nem mutatja be egyértelműen a jelenlegi helyzetet, és csak nagyon általános leírást ad a tervezett szakpolitikákról és intézkedésekről, például a szabályozott árak fokozatos megszüntetéséről és a verseny fokozásáról. Nem határozza meg a tervezett intézkedések végrehajtására vonatkozó konkrét határidőket és mérhető célokat. A terv elismeri a keresletoldali válaszingtezkedés és az intelligens fogyasztásmérők szerepét, de nem részletezi a konkrét intézkedéseket vagy célkitűzéseket.

Az **energiaszegénység** vonatkozásában Magyarország szerint 2016-ban a háztartások 9,8 %-a a jövedelme legalább 25 %-át költötte energiára, ami szerinte az energiaszegénység fő mutatója. A terv utal a jelenlegi rendszerre, amely a szabályozott árak révén megfizethetővé teszi az energiát, de nem sok információval szolgál a jelenlegi helyzetről és a tervezett célkitűzésekről. A terv utal az energiaszegénység kezelésére szolgáló intézkedésekre (konkrét részletek nélkül), amelyeket koordinálni kell majd a tervezett piaci reformokkal. A terv nem ismerteti részletesen a tervezett szakpolitikákat és intézkedéseket. Nem határoz meg mérhető célokat.

Kutatás, innováció és versenyképesség

A kutatási, innovációs és versenyképességi dimenzió érvényesül, és összhangban van más dimenziókkal. Ugyanakkor továbbra sem egyértelmű. A terv még nem határozta meg az energetikai kutatásra és innovációra vonatkozó számszerűsített célokat, a határidőket, a cselekvési terveket és a konkrét költségvetést.

A **versenyképességre** vonatkozó nemzeti célkitűzések között a terv kiemelten kezeli a növekedési és versenyképességi feltételek innováció révén történő megerősítésének szükségességét. A terv szerint a vezető belföldi vállalatok a villamosmérnöki tevékenységekkel, a gépjárművekkel és az IT-vel kapcsolatos megoldások terén lehetővé tehetnék az innováción alapuló versenyképességet, és ezzel Magyarország aktív szerepet vállalhatna az innovatív energiapiacra ahelyett, hogy pusztán alkalmazza az új technológiákat. A számszerűsített célok tekintetében Magyarország 2030-ra legalább 20 kísérleti innovációs projektet kíván végrehajtani legalább 10 nyilvántartásba vett szabadalommal.

A terv kiemeli, hogy Magyarország vezető szerepet játszik az elektromos közlekedés és az akkumulátorok terén, jelentős kutatási-fejlesztési kapacitással rendelkezik, és a vezető ázsiai gyártók gyártóközpontokat létesítenek az országban.

A nemzeti energia- és klímaterv szerint Magyarország lehetővé kívánja tenni a hidrogén integrálását a magyar gazdaságba. A gáz-, a tárolási és közlekedési ágazatban új szabályozási intézkedések bejelentésére kerül sor, amelyek a hidrogén teljes értékláncára vonatkoznak. A nemzeti energia- és klímaterv emellett 2030-ra vonatkozóan 51 ktoe-ban határozza meg a fűtési és hűtési ágazatban a megújuló forrásokból származó villamos energián alapuló hidrogénfogyasztási célt, és arra számít, hogy a megújuló energiaforrásokból származó hidrogén alternatív közlekedési üzemanyagként kerül felhasználásra. A nemzeti energia- és klímaterv kiegészítő intézkedéseket tartalmazó forgatókönyve (WAM) szerint a megújuló energiaforrásokból származó hidrogén 2030-ra a teljes közlekedési energiaigény körülbelül 1 %-át fedhetné le.

Magyarország megemlíti a **stratégiai energiatechnológiai tervet (SET-terv)**, és részletes áttekintést nyújt Magyarország részvételéről a szén-dioxid-leválasztással és -tárolással, valamint a nukleáris biztonsággal foglalkozó munkacsoportokban. Továbbá, felsorolja a 2014–2020 között Magyarországon futó versenyképes uniós energetikai és éghajlat-politikai programokat, beleértve az „EKT-hálózat” projekteket. Ugyanakkor nem tünteti fel a programokhoz kapcsolódó nemzeti alapokat vagy tevékenységeket, és nem határozza meg, hogy a SET-terv hogyan járulna hozzá Magyarország nemzeti energetikai és éghajlat-politikai célkitűzéseinek eléréséhez.

4. KOHERENCIA, SZAKPOLITIKAI KÖLCSÖNHATÁSOK ÉS BERUHÁZÁSOK

A szakpolitikák és intézkedések közötti **összefüggések** tekintetében a végleges nemzeti energia- és klímaterv nem tartalmaz részletes információkat a dekarbonizáció, az energiabiztonság és a belső piaci vonatkozások közötti szinergiákról, illetve az „első az energiahatékonyság” elvről. A terv a biomassza fűtési és hűtési célú felhasználásának tervezett növelése, illetve a LULUCF-ágazatban a kibocsátások és elnyelések elszámolása, valamint a fenntarthatósági követelmények közötti kapcsolatot sem ismerteti részletesen.

A nemzeti energia- és klímaterv nem tartalmaz információkat arra vonatkozóan, hogy az éghajlatváltozás kockázatai hogyan befolyásolhatják az energiaellátást (például a biomassza-erőforrásokat és villamosenergia-hálózatokat elpusztító aszályok és viharok), annak ellenére, hogy Magyarország nemzeti alkalmazkodási stratégiája az energiaágazatot az alkalmazkodás elsődleges ágazataként nevezi meg. A végleges terv azzal kapcsolatban sem tartalmaz információkat, hogy az alkalmazkodás milyen hasznot jelentene az energiahatékonyság szempontjából, például az épületek hőellátásnak kezelése terén.

A terv a **beruházások** későbbre ütemezését ajánlja a tiszta technológiák csökkenő árának köszönhető költségmegtakarítások érdekében. Ez látszólag ellentmond a józan észnek, mert a legnagyobb beruházási igény azonosítására a lakossági ágazatban került sor, ahol a technológia csökkenő ára kevésbé releváns. A beruházási prioritások közé tartoznak a megújuló energiaforrások (főként a napenergia, míg a jelenlegi rendelkezések értelmében a szélenergia hátrányos helyzetben van), az energiahatékonysági intézkedések és az elektromos közlekedés. A végleges terv a beruházások céljára várható uniós finanszírozás szintjét magasra becsüli. A magánfinanszírozási forrásokkal nem foglalkozik részletesen. A terv a tervezett szakpolitikák és intézkedések hatásának egységes szerkezetbe foglalt mennyiségi makrogazdasági értékelését sem tartalmazza, sem leírások, sem mennyiségi becslések formájában, például (többek között) a GDP, a fogyasztás és a foglalkoztatás tekintetében.

Nem ismerteti részletesen a meglévő **energiatámogatásokat, különösen a fosszilis tüzelőanyagok vonatkozásában**. A terv nem tesz róla kifejezetten említést, de úgy tűnik, hogy a nemzetközileg használt fogalom meghatározásokat használja a fosszilis tüzelőanyagok közvetett támogatása vonatkozásában (hivatkozik az OECD-re). A végleges terv nem tesz említést az energiatámogatások – különös tekintettel a fosszilis tüzelőanyagokra – fokozatos kivételének határidejéről.

Az **igazságos és méltányos átállásra** vonatkozó eszköz keretében tervezett szakpolitikák a lignit villamosenergia-termelési használatának Magyarország egyetlen ligniterőművében, a Mátrai Erőműben való fokozatos megszüntetésével kapcsolatosak. A terv elismeri az érintett térség szerkezetátalakításával kapcsolatos igényeket, beleértve az ágazati szakosodást és a munkaerőpiaci szempontokat. Felsorolja a strukturális változás munkaerőpiaci dimenziójával kapcsolatos minőségi célkitűzéseket. Nem fordít azonban kellő figyelmet a tervezett célkitűzések,

szakpolitikák és intézkedések társadalmi, foglalkoztatási és készségekre gyakorolt hatására. Konkrétan nem foglalkozik a nagy szén-dioxid-intenzitású és ipari régiók népességére gyakorolt hatással.

A terv nagyon korlátozott tájékoztatást ad a **körforgásos gazdaságról**, annak az ÜHG-kibocsátás csökkentésében játszott lehetséges szerepéről, illetve a releváns szakpolitikákkal való kölcsönhatásokról. Hasonlóképpen, a terv nem tartalmaz információkat a **biológiai sokféleséggel** való kölcsönhatásokról.

Nem tartalmaz előrejelzéseket a tervezett szakpolitikák és intézkedések levegőminőségi hatásairól, és nem foglalkozik különösebben azzal, hogy milyen lehetséges levegőminőségi hatásokkal jár, hogy Magyarország az előrejelzések szerint **fokozottan támaszkodik a bioenergiára**.

A terv nem dolgozta ki megfelelően az „**első az energiahatékonyság**” elv alkalmazását, bár elismeri az energiahatékonyság fontosságát az importfüggőség csökkentésének elősegítésében. A terv megemlíti, hogy az energiahatékonyság is azok közé az elemek közé tartozik, amelyek a keresletoldali válaszingázásokkal együtt hozzájárulnak az energiabiztonság növeléséhez. Ugyanakkor a belső piaci dimenzió vonatkozásában nem fordít erre kellő figyelmet. Nem veszi számba az energiamegtakarítás járulékos előnyeit, illetve azt, hogy hogyan tükröződhet ez a költségvetési források elosztásában.

A végleges terv maradéktalanul megfelel az **adatok átláthatóságára** vonatkozó követelményeknek és az európai statisztikák használatának.

5. A NEMZETI ENERGIA- ÉS KLÍMATERV VÉGREHAJTÁSÁRA VONATKOZÓ IRÁNYMUTATÁS ÉS A COVID19-VÁLSÁGOT KÖVETŐ HELYREÁLLÍTÁSSAL VALÓ KAPCSOLAT

Magyarországnak gyorsan végre kell hajtani a Bizottságnak 2020. január 22-én bejelentett végleges integrált nemzeti energia- és klímatervét. Ez a szakasz iránymutatást ad Magyarország számára a végrehajtáshoz.

Ez a szakasz emellett a végleges terv, illetve a Covid19-válságot követő helyreállítási erőfeszítések közötti kapcsolattal foglalkozik, és felhívja a figyelmet azokra a lehetséges kiemelt éghajlat-politikai és energiapolitikai intézkedésekre, amelyeket Magyarország fontolóra vehet a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési terv Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében történő kidolgozásakor¹⁸.

A nemzeti energia- és klímaterv végrehajtására vonatkozó iránymutatás

A tervben Magyarország megerősíti, hogy az EU ETS hatálya alá nem tartozó üvegházhatásúgáz-kibocsátások csökkentésére vonatkozó 2030-as célja – a közös kötelezettségvállalási rendeletben

¹⁸ A Bizottság 2020. szeptember 17-én előterjesztette a 2021. évi éves fenntartható növekedési stratégiát (COM(2020) 575 final), valamint az arra vonatkozó iránymutatását, hogy segítsen a tagállamoknak a helyreállítási és rezilienciaépítési tervük koherens elkészítésében és bemutatásában, a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközzel szembe fordított javaslatokkal kapcsolatban az Európai Parlamentben és a Tanácsban folytatott tárgyalások sérelme nélkül (Bizottsági szolgálati munkadokumentum. Iránymutatás a tagállamoknak – Helyreállítási és rezilienciaépítési tervek, SWD(2020) 205 final).

megállapítottaknak megfelelően – 2005-höz képest –7 %. Ezt az általános csökkenést a meglévő intézkedésekkel érné el, míg a tervben meghatározott kiegészítő intézkedések a kibocsátások nagyobb csökkentéséhez vezetnének.

A megújuló energiaforrások tekintetében 2030-ra elérendő uniós célhoz való magyar hozzájárulás nem ambiciózus, ha összehasonlítjuk az energiaunió irányításáról szóló rendelet II. mellékletében szereplő képlet szerinti részarányával, az ország energiahatékonysági hozzájárulásai pedig nagyon alacsony szintű törekvést tükröznek. Magyarország tervét tekintve fokozni kell a **megújuló energiaforrásokkal** és az **energiahatékonysággal** kapcsolatos célkitűzéseket, hogy nagyobb mértékben járuljanak hozzá az uniós klímapolitikai és energetikai célkitűzésekhez, illetve megerősítsék a zöld átállást.

Magyarország elkötelezte magát amellett, hogy 2030-ra 21 %-ra növeli a **megújuló energiaforrások** arányát a bruttó végsőenergia-fogyasztásban. Ehhez kiegészítő szakpolitikákra és intézkedésekre van szükség a megújuló energiaforrások konkrétabb és részletesebb tervezése alapján. Továbbá, az intézkedések gyors végrehajtása szempontjából fontos az adminisztratív terheket megszüntető kezdeményezések végrehajtása. Magyarország mérlegelhetné a szélenergiában rejlő lehetőségek kiaknázást, mert ezt a forrást eddig nem vette figyelembe. A villamosenergia-ágazatban jelentős beruházásokra lesz szükség a megújuló energiaforrások, továbbá az épületek és a közlekedés megújuló energiaforrásokon alapuló fűtési és hűtési rendszerei terén. A megújuló energiaforrások vonatkozásában a termelő-fogyasztók és a megújulóenergia-közösségek fokozott szerepvállalása hatásos lehetőséget kínál a megújuló energiaforrások bővítésére, valamint az energiaszegénység és a behozatal csökkentéséhez való hozzájárulásra.

Az **energiahatékonyság** tekintetében Magyarország számára hasznos lenne olyan kiegészítő szakpolitikák és intézkedések elfogadása és végrehajtása, amelyek további energiamegtakarítást eredményeznének 2030-ra. A nemrég javasolt energiahatékonysági kötelezettségi rendszer gyors és teljes körű végrehajtása elengedhetetlen lesz a várt energiamegtakarítás késedelem nélküli eléréséhez. Ebben az összefüggésben az energiaunió irányításáról szóló rendelet III. mellékletében előírt valamennyi elem részletes kidolgozása is előnyös lenne az energiahatékonyságról szóló irányelv 7. cikke értelmében vett energiamegtakarítási kötelezettséggel kapcsolatos cél elérésének biztosításához. Hasonlóképpen, az energiahatékonyságról szóló irányelv 5. cikke értelmében vett kötelezettségek teljesíthetőségének biztosításához egyértelmű célra és megközelítésre van szükség van a központi kormányzat épületeinek korszerűsítése vonatkozásában. Továbbá, Magyarország felkérést kapott, hogy az energiarendszer valamennyi területén hajtsa végre az „első az energiahatékonyság” elvet, a beruházások prioritizálásakor figyelembe véve az energiahatékonyság járulékos előnyeit. Az energiahatékonysági szakpolitika finanszírozása érdekében a zöld átállásra előirányzott összegek igénybevétele – különös tekintettel az épületek korszerűsítésére és a közlekedési ágazat fenntarthatóságára –, segíthet magasabb célszámokat elérni.

Az épületek energiahatékonyságának javítása sok lehetőséget rejt az energiamegtakarítások felgyorsítására, valamint a Covid19-világjárványt követően a gazdaság helyreállításához való hozzájárulásra. Az **épületkorszerűsítési program**¹⁹ lendületére építve Magyarország fokozhatja

¹⁹ A Bizottság közleménye: „Európai épületkorszerűsítési program – épületeink környezetbaráttá tétele, munkahelyteremtés, javuló életminőség”, COM(2020)662 és SWD(2020)550.

az épületállomány energiahatékonyságára irányuló erőfeszítéseket konkrét intézkedésekkel, célkitűzésekkel és fellépésekkel a nemzeti energia- és klímatervben szereplő tervei mellett. Az állami és magánépületek korszerűsítéséhez további támogatás nyújtható nagyobb állami támogatással, illetve az uniós és nemzeti költségvetések magánforrásokkal való kiegészítése, támogatások kombinálása, kölcsönök, garanciák és hiteltámogatások révén. Magyarország várhatóan megalapozott és átfogó hosszú távú felújítási stratégiát fog benyújtani az épületek energiahatékonyságáról szóló irányelv 2a. cikkének megfelelően. A hosszú távú felújítási stratégiának ki kell dolgoznia a dekarbonizáció 2050-re megvalósítandó ütemtervét, ambiciózus mérföldköveket határozva meg 2030-ra, 2040-re és 2050-re, mérhető eredménymutatókkal, a várt energetikai és szélesebb körű előnyökkel, az épületállomány korszerűsítésére irányuló intézkedésekkel és fellépésekkel, valamint a magán- és állami beruházások mozgósítására szolgáló mechanizmusokkal párosuló stabil pénzügyi összetevővel.

Az **energiabiztonság** vonatkozásában, tekintettel a nukleáris energia előállításának tervezett fontosabb szerepére, Magyarország számára hasznos lenne a nukleárisfűtőanyag-ellátás diverzifikálására vonatkozó hosszú távú stratégia végrehajtása. Hasonlóképpen, azért, hogy működőképpé váljanak, az energiabiztonságot támogató tervezett szakpolitikáknak és intézkedéseknek meghatározott időkerettel, célokkal és hatásokkal kell rendelkezniük.

A **belső energiapiac** vonatkozásában Magyarországnak lehetősége van arra, hogy további eredményeket érjen el a piaci árak és a versenyképes kiskereskedelmi piac terén. Az energetikai infrastruktúra tekintetében a karbonszegény, rugalmas és intelligens villamosenergia-ágazathoz szükség van a naperőművek integrálására, az intelligens fogyasztásmérés elterjedésére, a rendszer rugalmasságát fokozó, tárolási és gázerőművekkel kapcsolatos megoldásokra, továbbá a lignitalapú energiatermelés helyettesítésére. A jövő villamosenergia-infrastruktúrájának rendszerére való felkészüléshez digitális beruházásokra és az intelligens energiahálózat fejlesztésére van szükség. A villamosenergia-összeköttetések szomszédos országokkal való megerősítése hozzájárulhat a megújuló energiaforrásokból származó villamos energia olcsó behozatalához. Az energiarendszer integrációja (villamos energia, gáz, hő, közlekedési energia stb.) és a hidrogén használatának előmozdítása is hozzájárulhat hosszú távon az energetikai átálláshoz.

Magyarország számára hasznos lenne a **kutatási, innovációs és versenyképességi** célkitűzések terén meghatározott mérföldkövek elérésének nyomon követésére szolgáló egyértelmű mutatók meghatározása. A részletes kutatási, innovációs és versenyképességi adatok összegyűjtése idővel hasznos lenne a folyamat megerősítéséhez.

Magyarország becslése szerint 41,7 milliárd EUR (a Paks 2 atomerőműre vonatkozó projekttel együtt 53,6 milliárd EUR) kiegészítő **beruházásra** van szükség 2030-ig a nemzeti energia- és klímaterv végrehajtásához (a 2040-ig tartó időszakra vonatkozó teljes beruházási igény a becslések szerint eléri a 60,7 milliárd EUR nagyságú összeget). Magyarországnak a zöld átállásba való beruházásokra vonatkozó megközelítése az építőiparra, a megújuló energiaforrásokra és az elektromos közlekedésre összpontosít. A beruházások nagy részét el kívánja halasztani a 2030-at megelőző évekre azon az alapon, hogy a költségek várhatóan csökkenni fognak. Ezt a megközelítést esetleg felül kell bírálni, különösen tekintettel a jelenlegi gazdaságpolitikai körülményekre. Annak valószínűsége, hogy a kamatlábak középtávon nagyon alacsonyak maradnak, kiemeli a korai, mind állami, mind magánberuházások előnyeit, a gazdasági és társadalmi reziliencia, illetve a jólét biztosítása szempontjából a környezetvédelmi fenntarthatóság megőrzése mellett. Az előremutató stabil szakpolitikai keret iránymutatással

szolgálhat a vállalkozások és háztartások beruházási döntéseihez, és ösztönzőleg hathat a magánszektorban megvalósuló korai beruházásokra.

Magyarország felkérést kapott a **regionális együttműködésre** irányuló jelenlegi erőfeszítéseinek folytatására, hogy fokozza az eszmecserét, illetve megerősítse az olyan kezdeményezéseket, amelyek lehetővé fogják tenni a nemzeti energia- és klímaterv végrehajtását, különös tekintettel a határokon átnyúló ügyekre, többek között a CESEC magas szintű munkacsoportjának összefüggésében. Az ország számára előnyös lenne mindenekelőtt a megújuló energiaforrásokkal és a dekarbonizációval kapcsolatos regionális együttműködés fokozása, valamint a Romániával és Ukrajnával való együttműködés fokozása, különösen az éghajlatváltozás mérséklése és az árvíz megelőzés terén. Magyarország emellett felkérést kapott arra, hogy jobban használja ki a **többszintű éghajlat-politikai és energiaügyi párbeszédekben** rejlő lehetőségeket a regionális és helyi hatóságok, a szociális partnerek, a civil társadalmi szervezetek, az üzleti közösség, a beruházók és az egyéb érdekelt felek aktív bevonásával, és vitassa meg velük a különböző energetikai és éghajlat-politikai forgatókönyveket.

Magyarország felkérést kapott, hogy mélyrehatóbban elemezze az **igazságos és méltányos átállással** kapcsolatos szempontokat, mindenekelőtt a tervezett célkitűzések, szakpolitikák és intézkedések társadalmi, foglalkoztatási és készségekre gyakorolt hatásának átfogóbb értékelésével, különösen a szénbányász régiókban és a nagy szén-dioxid-kibocsátással járó iparágakban. Ebben a tekintetben az európai zöld megállapodás részeként a méltányos átállást támogató mechanizmus pénzügyi és technikai segítségnyújtással előmozdíthatja az erőfeszítések fokozását.

Magyarország számára ajánlott, hogy továbbra is gondosan kövesse nyomon az **energiaszegénységgel** kapcsolatos fejleményeket, tájékoztató jellegű és mérhető csökkentési célokat tűzzön ki, illetve célzott szakpolitikák és intézkedések átfogó csomagjával válaszoljon a problémára, mindazonáltal a kiskereskedelmi piac liberalizációjának sérelme nélkül. Ebben a tekintetben az európai zöld megállapodás keretében az épületkorszerűsítési program lendülete lehetőséget biztosít az energiaszegénység leküzdésére irányuló fokozott erőfeszítésekre a meglévő épületállomány energiateljesítményének konkrét intézkedések révén történő javításával. Az energiaszegénység más intézkedések mellett a szociálisan innovatív megoldások és az e kihívás leküzdésével foglalkozó szociális vállalkozások konkrét támogatásával (például energiával kapcsolatos figyelemfelhívó kampányok, a munkanélküliek átképzése energetikai tanácsadónak, a szövetkezetek zöld létesítményeinek támogatása, energiatakarékos készülékek vásárlása a szociális vállalkozások számára, amelyek aztán bérbe adhatják azokat) is csökkenthető. Magyarországnak ajánlott tanulmányoznia az energiaszegénységre vonatkozó, 2020. október 14-i bizottsági ajánlást és az azt kísérő bizottsági szolgálati munkadokumentumot, amely iránymutatást ad az energiaszegénységben élő háztartások számának meghatározásához és számszerűsítéséhez, valamint a tagállami energiaszegénységi szakpolitikák és intézkedések céljára elérhető uniós támogatáshoz.

Magyarország felkérést kapott, hogy bővítse és frissítse az **energiatámogatások** felsorolását és jelentését egy teljesebb jegyzék összeállításával. Emellett felkérést kapott, hogy kezdje meg a fokozatos kivezetésükre vonatkozó fellépéseket, különös tekintettel a fosszilis tüzelőanyagok támogatására. A zöld átállásnak Magyarországon további lendületet adna a fosszilis tüzelőanyagokra vonatkozóan a nemzeti energia- és klímatervben, valamint a közelmúltbeli bizottsági elemzésekben azonosított támogatások gyors kivezetése. Ez magában foglalná a

részletes tervek és a kapcsolódó határidők további kidolgozását és végrehajtását (a háztartási energiaszegénység kockázatának csökkentésére irányuló intézkedésekkel együtt).

A nemzeti energia- és klímaterv végrehajtását szolgáló valamennyi beruházás esetében Magyarország felkérést kapott annak biztosítására, hogy ezek összhangban legyenek a **légszennyezés** csökkentésére irányuló nemzeti, regionális vagy helyi tervekkel, például a nemzeti levegőszennyezés-csökkentési programmal, valamint a levegő minőségére vonatkozó releváns kezelési tervekkel.

A terve végrehajtása tekintetében Magyarország felkérést kapott arra, hogy **a lehető legjobban használja fel a rendelkezésre álló különböző finanszírozási forrásokat**, a fokozott állami finanszírozás valamennyi szintjének (nemzeti és helyi, valamint uniós finanszírozás) együttes alkalmazásával, illetve a magánfinanszírozás mozgósításával és bevonásával. A Magyarország számára a következő többéves finanszírozási időszakban (2021–2027) elérendő uniós finanszírozási források, illetve a valamennyi tagállamnak és vállalatnak nyújtott uniós finanszírozás áttekintése megtalálható az I. melléklet 1. és 2. táblázatában. Az elkövetkező időszak vonatkozásában az Európai Tanács elkötelezte magát amellelt, hogy valamennyi uniós programban és eszközben érvényesítse az éghajlat-politikai szempontokat, illetve az uniós támogatás összességében legalább 30 %-át az éghajlat-politikai célkitűzések támogatására fordítsa. Az uniós kiadásnak ugyanakkor összhangban kell lennie a Párizsi Megállapodással, valamint az európai zöld megállapodásban szereplő, a károkozás elkerülését célzó elvvel. Uniós szinten Magyarország számára az innovációs alapról és a modernizációs alapról is rendelkezésre fog állni támogatás, az uniós kibocsátáskereskedelmi rendszer keretében a kibocsátási egységek árverés útján történő értékesítéséből származó bevételek alapján is.

Kapcsolat a Covid19-válságot követő helyreállítással

A tagállami végleges nemzeti energia- és klímatervek nagy többségének megszövegezésére a Covid19-válságot megelőzően került sor, és ez a bizottsági szolgálati munkadokumentum ebben az összefüggésben értékeli Magyarország tervét. Ugyanakkor a magyar végleges integrált nemzeti energia- és klímaterv végrehajtásának maradéktalanul figyelembe kell vennie a Covid19-válságot követő helyreállítást.

A várhatóan 2021. január 1-től igénybe vehető Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz összefüggésében **a végleges terv stabil alapot kínál Magyarországnak számára ahhoz, hogy megtervezze a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési terve éghajlat-politikai és energetikai szempontjait**, és hozzájáruljon az európai zöld megállapodás tágabb célkitűzéseinek eléréséhez.

Mindenekelőtt lehetőség szerint előre kell hozni a tervben felvázolt, előrehaladott állapotban lévő beruházási projekteket, illetve a többek között a beruházási akadályok megszüntetésére irányuló legfontosabb reformokat. A beruházások és reformok közötti kapcsolat különösen fontos ahhoz, hogy a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervek rövid és középtávon biztosítsák a helyreállítást, illetve hosszabb távon megerősítsék a rezilienciát. A tagállamok helyreállítási és rezilienciaépítési tervének mindenekelőtt hatékony választ kell adniuk a Tanács által elfogadott országspecifikus ajánlásokban meghatározott szakpolitikai kihívásokra.

Ezen túlmenően a Bizottság határozottan arra ösztönzi a tagállamokat, hogy a helyreállítási és rezilienciaépítési tervükbe több kiemelt kezdeményezéshez tartozó beruházásokat és

reformokat építsenek be²⁰. Különösen a „megújulás”, a „korszerűsítés” és a „töltés” kiemelt kezdeményezés kapcsolódik közvetlenül az energetikai és éghajlat-politikai fellépéshez, illetve a végleges nemzeti energia- és klímatervek tartalmához. Az „átképzés és továbbképzés” kiemelt kezdeményezés keretébe tartozó intézkedések is elengedhetetlenek az éghajlat-politikai és energetikai átállás előmozdításához valamennyi tagállamban.

A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz pedig lehetőséget fog nyújtani Magyarország zöld átállásának felgyorsítására, miközben hozzájárul a gazdasági helyreállításhoz. Az Európai Tanács azon kötelezettségvállalásának teljesítése érdekében, hogy mind a többéves keretben, mind a Next Generation EU eszközben az éghajlati szempontok érvényesítése 30 %-os súllyal jelenjen meg, Magyarország helyreállítási és rezilienciaépítési tervében a kiadások legalább 37 %-át éghajlat-politikai célokhoz kell rendelni. A reformoknak és beruházásoknak hatékony választ kell adniuk az európai szemeszter keretében tett országspecifikus ajánlásokban szereplő szakpolitikai kihívásokra, és tiszteletben kell tartaniuk a károkozás elkerülését célzó elvet.

Magyarország végleges nemzeti energia- és klímaterve, valamint az európai szemeszter keretében Magyarország esetében azonosított beruházási és reformprioritások alapján **a szervezeti egységek felkérlik Magyarországot, hogy a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervének kidolgozásakor mérlegelje az alábbi éghajlat-politikai és energiaügyi beruházási és reformintézkedéseket:**

- a lakó- és középületek energiahatékonyságába való beruházások támogatására irányuló intézkedések;
- a fenntartható közösségi közlekedésre és az alternatív szállítási módokra irányuló intézkedések a fővárosi régióban és vidéken egyaránt;
- a villamosenergia-ágazatban és a fűtési ágazatban a megújuló energiaforrások előmozdítására irányuló intézkedések, beleértve a villamosenergia-termelés fotovoltaiikus energia révén történő fokozására irányuló intézkedéseket, valamint a meglévő infrastruktúra, tárolási kapacitás és intelligens energiahálózatok korszerűsítésére irányuló intézkedések.

A fent említett intézkedések felsorolása tájékoztató jellegű, és nem kimerítő. Céljuk, hogy irányt mutassanak a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési terv kidolgozása során. Nem előlegezik meg a Bizottság álláspontját a javasolandó fellépésekkel kapcsolatban. Ennek az álláspontnak többek között összhangban kell lennie a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközzel, elfogadott jogalkotási szöveggel.

²⁰

Vö. a 2021. évi éves fenntartható növekedési stratégiával (COM(2020) 575 final), 9–12. o.

I. MELLÉKLET: MAGYARORSZÁG LEHETSÉGES UNIÓS FINANSZÍROZÁSI FORRÁSAI

(2021–2027)

1. táblázat: Elérhető uniós források (2021–2027): kötelezettségvállalások, milliárd EUR

Program	Összeg	Megjegyzések
Kohéziós politikai alapok (ERFA, ESF+, Kohéziós Alap)	21,7	Folyó áron. Beleértve az európai területi együttműködés finanszírozását. Nem tartoznak ide az Európai Hálózatfinanszírozási Eszköznek átutalt összegek.
Közös agrárpolitika – Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap, valamint az Európai Mezőgazdasági Garanciaalapból származó közvetlen kifizetések.	11,7	Folyó áron. A többéves pénzügyi keret értelmében vett kötelezettségvállalások.
Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz	6,3	2018. évi áron. Tájékoztató jellegű támogatási keret, a 2021–2022-re vonatkozó kötelezettségvállalások és a 2023. évi becsült kötelezettségvállalások összege. A Bizottság 2020. nyarán tett GDP-előrejelzései alapján.
Méltányos Átállást Támogató Alap	0,2	2018. évi áron. A többéves pénzügyi keret és a Next Generation EU értelmében vett kötelezettségvállalások.
Modernizációs alap	0,3	Közelítés: a kiosztott ETS kibocsátási egységek 7/10-e a modernizációs alap bevételeinek biztosítására, amelyeket előzetesen szétosztottak a tagállamok között 2021–2030 vonatkozásában, feltételezve a 20 EUR/t szén-dioxid-árat.
ETS árverési bevétel	1,6	Tájékoztató jellegű: a 2018. és 2019. évi tényleges árverési bevételek átlaga héttel szorozva. A 2021–2027 közötti időszakra vonatkozó összegek az elárverezett kibocsátási egységek mennyiségétől és árától fognak függeni.

2. táblázat: A valamennyi tagállam részére elérhető uniós finanszírozás (2021–2027), milliárd EUR

Program	Összeg	Megjegyzések
Horizont Európa	91,0	Folyó áron. Beleértve a Next Generation EU keretében biztosított hiteleket.
InvestEU	9,1	Folyó áron. A többéves pénzügyi keret és a Next Generation EU értelmében vett kötelezettségvállalások. Beleértve az InvestEU által biztosított támogatást (a magán- és állami beruházások költségvetési garanciája) és a tanácsadó központot (technikai tanácsadás). Nem veszi figyelembe a kedvezményezettek számára a végrehajtó partnereken, például az Európai Befektetési Bankon keresztül elérhető költségvetési előirányzatokat.
Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz • Közlekedés • Energia	24,1 5,8	Folyó áron. A közlekedési kötelezettségvállalás magába foglalja a Kohéziós Alapból átutalt hozzájárulást. Nem tartozik ide az Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz keretében a katonai mobilitási finanszírozás a kettős felhasználású infrastruktúra vonatkozásában.
Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz	360,0	2018. évi árakon. Nem kiosztott hitelnyújtási kötelezettségek. Az egyes tagállamoknak nyújtott hitel nem haladja meg a bruttó nemzeti jövedelem 6,8 %-át.
Technikai támogatási eszköz	0,9	Folyó áron.
Környezetvédelmi és éghajlat-politikai program (LIFE)	5,4	Folyó áron.
Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap	8,2	Folyó áron. A Next Generation EU keretében tett kötelezettségvállalások.
Innovációs alap	7,0	Közelítés: a kiosztott ETS kibocsátási egységek 7/10-e az innovációs alap bevételeinek biztosítására 2021–2030 vonatkozásában, feltételezve a 20 EUR/t szén-dioxid-árat.

Megjegyzés mindkét táblázathoz

Egyéb meghatározás hiányában az uniós költségvetésből finanszírozott programonként megadott adatok magukban foglalják a leendő többéves pénzügyi keret értelmében tett javaslatokat, illetve ezek megerősítését az uniós költségvetésen kívüli Next Generation EU eszköz keretében.

Az ebben a dokumentumban szereplő adatok az Európai Tanács 2020. július 17–21-i következtetésein alapulnak. Ugyanakkor nem előlegezik meg az Európai Parlament és a Tanács között a helyreállítási csomag elemeivel – például a többéves pénzügyi kerettel, az ágazati programokkal, a felépítésükkel és a költségvetési keretükkel – kapcsolatban folyamatban lévő megbeszélések eredményét, amelynek meghatározására az elemek elfogadására vonatkozó eljárásnak megfelelően fog sor kerülni.

A fenti alapok többsége esetében az éghajlat-politikai és energetikai átállás támogatása csak egy a célkitűzések közül. Az elkövetkező időszak vonatkozásában azonban az Európai Tanács elkötelezte magát amellyel, hogy valamennyi uniós programban és eszközben érvényesítse az éghajlat-politikai szempontokat, illetve az uniós támogatás összességében legalább 30 %-át az éghajlat-politikai célkitűzések támogatására fordítsa. Az uniós kiadásnak összhangban kell lennie a Párizsi Megállapodással, valamint az európai zöld megállapodásban szereplő, a károkozás elkerülését célzó elvvel is.

A 2. táblázatban felsorolt némelyik program nyilvános felhívások révén vállalatoknak biztosít támogatást, nem közigazgatási szerveknek.

II. MELLÉKLET – A BIZOTTSÁGI AJÁNLÁSOK VÉGREHAJTÁSÁNAK RÉSZLETES ÉRTÉKELÉSE

Ajánlások		Értékelés	
Dekarbonizáció	– Nincs ajánlás	n. a.	–
ÜHG			
Dekarbonizáció	– A megújuló energia részesedésének 2030-ra kitűzött célértékét legalább 23 %-ra kell növelni, Magyarország hozzájárulásaként a megújuló energiára vonatkozó 2030-as uniós célkitűzéshez, az (EU) 2018/1999 rendelet II. mellékletében szereplő képletnek megfelelően. A végleges integrált nemzeti energia- és klímatervnek tartalmaznia kell egy indikatív ütemtervet az (EU) 2018/1999 rendelet 4. cikkének a) (2) pontjában felsorolt valamennyi referenciapont tekintetében, figyelembe véve azt, hogy a célok közös teljesítéséhez növelni kell az erőfeszítéseket.	Részen végrehajtva	Magyarország a végleges nemzeti energia- és klímatervében a megújuló energiaforrások 2030-ra meghatározott nemzeti hozzájárulását 20 %-ról 21 %-ra növelte.
megújuló energiaforrások		Részen végrehajtva	Magyarország terve tartalmazza ágazatok, alágazatok és technológiák szerint az éves indikatív ütemtervet a kapacitás abszolút nagyságában, illetve a megújuló energiaforrások hozzájárulásának nagyobb részarányára, valamint a megújuló energiaforrások 2030-ra elérendő tervezett ágazati részarányára vonatkozó indikatív ütemtervet. A 2022. és 2027. évi referenciapontok azonban nem kerültek meghatározásra.
	Részletesen és számszerűsítve ismertetni kell az (EU) 2018/2001 európai parlamenti és tanácsi irányelv szerinti kötelezettségekkel összhangban azokat a szakpolitikákat és intézkedéseket, melyek lehetővé teszik e hozzájárulás kellő időben történő és költséghatékony teljesítését.	Teljeskörűen végrehajtva	A terv egyértelműen ismerteti a megújuló energiaforrásokra vonatkozó nemzeti hozzájáruláshoz, illetve a villamos energia, fűtés és közlekedés terén a megújuló energiaforrások arányának növeléséhez szükséges intézkedéseket. Ezek számszerűsített intézkedések. A villamosenergia-ágazatban a megújuló energiaforrások tekintetében a fő intézkedés a) a napenergia használatának a jelenlegi 680 MW-ról 2030-ig körülbelül 6500 MW-ra bővülése, ami közel tízszeres növekedés több intézkedés együttes alkalmazásával (például nemzeti támogatási rendszer), valamint b) a 2021-től a közel nulla energiaigényű épületekre alkalmazandó követelmény részeként az épületekben használt megújuló energiaforrások minimális szintjének előírása.

	Meg kell határozni azokat az intézkedéseket, amelyek révén teljesülni fog a tervben meghatározott közlekedési cél, az (EU) 2018/2001 irányelv 25. cikkével összhangban.	Teljeskörűen végrehajtva	A közlekedési ágazatban a megújuló energiaforrások aránya a terv tervezetében szereplő 20 %-ról a végleges tervben 16,9 %-ra csökkent. A végleges terv kiegészült az energiafogyasztás becsült mértékével. Új intézkedésekkel bővült az alábbiak vonatkozásában: – elektromos közlekedés; – a biokomponensek aránya; – az alacsony kibocsátású közösségi közlekedés terjedése (Zöld busz program); – az alternatív tüzelőanyagok infrastruktúrája. A közlekedési ágazatban használt megújuló energiaforrásokat az első és második generációs bioüzemanyagokra, az elektromos közlekedésre, illetve a zöld közösségi közlekedésre és teherszállításra vonatkozó intézkedési csomag támogatja. Az első generációs bioüzemanyagok aránya 7 % marad, a második generációs bioüzemanyagok aránya pedig 3,5 %-ra nő 2030-ra.
	Részletesebben ki kell fejteni azon egyedi intézkedéseket, amelyek biztosítják a biomassza-ellátás és -felhasználás fenntarthatóságát az energiaágazatban, tekintettel a biomassza jelentős részarányára a magyar energiafelhasználásban, főként a fűtési és hűtési ágazatban.	Teljeskörűen végrehajtva	A terv részletes információkat tartalmaz a biomassza-ellátásról és a biomassza iránti keresletről ágazatonként, valamint az erdőgazdálkodási intézkedésekről a biomassza-termelés és -felhasználás fenntarthatóságának biztosítása érdekében.
	Az (EU) 2018/2001 irányelv 21. és 22. cikkével összhangban ki kell alakítani a termelő-fogyasztók és a megújulóenergia-közösségek adminisztratív terheinek csökkentését és az e szereplőket támogató keretek létrehozását szolgáló intézkedéseket.	Teljeskörűen végrehajtva	A tervezett intézkedések a rendeletek (építési, egyszerűsített engedélyezés) és ösztönzők kombinációjával biztosítják az energetikai termelés-fogyasztás elterjedését és a megújulóenergia-közösségek szerepét a decentralizált, helyi megújuló energiaforrások fejlesztésében.
Energiahatékonyság	Jelentősen növelni kell mind a végső, mind a primerenergia-fogyasztás csökkentése terén 2030-ig kitűzött célokat, figyelembe véve azt, hogy fokozni kell az erőfeszítéseket az Unió 2030-as energiahatékonysági célkitűzésének elérése érdekében.	Nincs végrehajtva	A célkitűzések mértéke a végleges tervben még alacsonyabb, mint a terv tervezetében (a primerenergia-fogyasztás [PEC] esetében jelentősen, a végsőenergia-fogyasztás [FEC] esetében pedig kis mértékben). A hozzájárulások az uniós szintű erőfeszítésekhez képest nagyon szerény célkitűzésekről tanúskodnak. Magyarország szerint a jelenlegi gazdasági és költségvetési körülmények mellett nincs lehetőség a célkitűzések fokozására.

	Ambiciózusabb szakpolitikákat és intézkedéseket kell előterjeszteni, amelyek révén 2030-ig további energiamegtakarítás érhető el.	Részben végrehajtva	Az átfogó energiahatékonysági kötelezettségi rendszer bevezetése olyan új szakpolitikai intézkedés, amely biztosítja a Magyarország által a nemzeti energia- és klímatervében a következő időszakra vállalt 7 PJ/év új megtakarítási célkitűzés költséghatékony elérését. Ez körülbelül kétszerese az előző időszakban elért energiamegtakarításnak. A javasolt intézkedések nem fokozzák a célkitűzések általános szintjét. Az energiahatékonyságról szóló fejezet nem említ közlekedéssel kapcsolatos intézkedéseket.
	A végleges tervben egyértelmű különbséget kell tenni a meglévő és az azokat kiegészítő szakpolitikák és intézkedések között, átfogóbb hatásvizsgálatot kell készíteni a tervezett kezdeményezésekről, és alaposabb becsléseket kell kidolgozni a várható energiamegtakarításról.	Részben végrehajtva	Az új szakpolitikák azonosítása egyértelműbb, de a várt megtakarítások kiszámítására nem került sor. A hatásvizsgálatról szóló szakasz csak összehasonlítja az energiafogyasztás alakulását a meglévő és a kiegészítő intézkedéseket tartalmazó forgatókönyv esetében, de nem részletezi a hatásokat. A nemzeti energia- és klímaterv tartalmaz ugyan az épületállomány korszerűsítésére vonatkozó információkat, de a további részleteket a hosszú távú felújítási stratégia fogja tartalmazni, amelynek benyújtására még nem került sor.
Energiabiztonság	Meg kell határozni a diverzifikációra és az energiafüggőség csökkentésére irányuló energiabiztonsági célkitűzéseket támogató intézkedéseket, beleértve a rugalmassági intézkedéseket, valamint a nukleáris anyagok és tüzelőanyagok hosszú távú ellátását biztosító stratégiát, különös tekintettel az atomenergia-termelési kapacitás bővítésére.	Részben végrehajtva	Magyarország végleges terve jelentős számú szakpolitikát és intézkedést tartalmaz, de a többségük esetében hiányoznak a konkrét határidők, célok és hatások. A kockázatok mérlegelésekor a terv utal arra, hogy a rendszerben rugalmas villamosenergia-termelő egységeknek kell rendelkezésre állniuk. A terv ugyanakkor nem mutatja be, hogy egy jól integrált magyar nagykereskedelmi villamosenergia-piac várhatóan miért nem tudja biztosítani a megfelelő kapacitás elérhetőségét a rendszerben. A végleges nemzeti energia- és klímaterv nem tartalmaz a nukleáris fűtőanyagok kínálatának diverzifikálására vonatkozó stratégiát.
Belső energiapiac	Jobban részletezni kell a piaci integrációval kapcsolatos előremutató célkitűzéseket és célszámokat, illetve be kell mutatni az ezek elérését szolgáló megfelelő szakpolitikákat és intézkedéseket. Emellett lehetővé kell tenni a hálózatüzemeltetők számára, hogy indokolt és ténylegesen felmerült költségeiket visszaigényelhessék, illetve hozzáférést kell biztosítani számukra a szabályozási döntések hatékony jogi felülvizsgálatához.	Részben végrehajtva	A végleges terv már jobban ismerteti a villamosenergia- és gázpiacok integrációja érdekében tervezett intézkedéseket. Előmozdítja továbbá valamennyi erőforrás használatát és a megújuló energiaforrások hatékonyabb integrálását. Előmozdítja továbbá a termelő-fogyasztók és a fogyasztók aktív szerepét és védelmét.

	Ki kell domborítani a teljes mértékben piaci alapú árak felé vezető stratégiát és ütemtervet.		
Kutatás, innováció és versenyképesség	Jobban számszerűsíteni kell a mostantól 2030-ig elérendő, az energiaunióhoz konkrétan kapcsolódó nemzeti célkitűzéseket és finanszírozási célokat a kutatás, az innováció és a versenyképesség terén oly módon, hogy azok könnyen mérhetők legyenek és alkalmasak legyenek a végleges integrált nemzeti energia- és klímaterv egyéb dimenziói terén kitűzött célok támogatására.	Részben végrehajtva	A terv röviden meghatározza, hogy mely releváns területeken van szükség kutatásra és innovációra. A kapcsolódó célkitűzések esetében azonban nem kerül sor a határidők meghatározására és a számszerűsítésre. Továbbá, egyetlen konkrét szakpolitika vagy intézkedés sem támogatja őket. A versenyképességi célkitűzésekről alig esik szó.
	Ezeket a célkitűzéseket konkrét és megfelelő szakpolitikákkal és intézkedésekkel kell alátámasztani, köztük olyanokkal, amelyeket más tagállamokkal együttműködve kell kidolgozni, mint például a stratégiai energiatechnológiai tervet.	Részben végrehajtva	A terv a SET-tervvel való együttműködést csak nagy vonalakban érinti.
Beruházások és finanszírozási források	Az épület-energiahatékonyság, a megújuló energiaforrások és az elektromobilitás terén meglévő beruházási szükségletek jelenlegi elemzését el kell mélyíteni és ki kell terjeszteni azt a magyar gazdaság korszerűsítéséhez és az energia- és éghajlat-politikai célok eléréséhez szükséges beruházások általános áttekintésére.	Nagy részt végrehajtva	A beruházási igények elemzése bővült és jelentősen javult, és nagyrészt már megtörtént az ajánlás végrehajtása. A beruházási források vizsgálata azonban továbbra is hiányos, és Magyarország nem szolgáltat információkkal a jogosultságátadások költséghatékony alkalmazásáról.

	Általános értékelést kell benyújtani e beruházások forrásairól, beleértve a megfelelő nemzeti, regionális és uniós szintű finanszírozást.	Nagyrészt végrehajtva	A végleges terv részben áttekinti a nemzeti, regionális és uniós szintű finanszírozási forrásokat. A legtöbb tervezett beruházás finanszírozási forrásai feltüntetésre kerültek az energiaunió egyes dimenzióinál. A közös érdekű projektek (energiabiztonsági dimenzió) forrásai csak részben kerültek feltüntetésre. A további négy dimenzió vonatkozásában a terv az alábbi forrásokat adja meg: dekarbonizáció (ETS kibocsátási egységek, uniós támogatások, a kvótából származó bevételek, nemzeti finanszírozás, hitelek, EBB-hitelek, az Európai Tiszta Mobilitási Alap, Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz); energiahatékonyság (uniós támogatások, EBB-hitelek, ECSO-rendszerek, nemzeti finanszírozás, finanszírozási eszközök); belső energiapiac (Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz); kutatás (nemzeti finanszírozás, uniós támogatások, a kvótából származó bevételek, EBB-hitelek, közvetlen uniós finanszírozási eszközök, vagyis a Horizont Európa, Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz). A kohéziós politika következő programozási időszaka tekintetében a terv megemlíti, hogy a PO2 keretében finanszírozandó tevékenységek költségvetése várhatóan 1300 milliárd HUF. A terv emellett áttekintést nyújt a modernizációs alap keretében elérhető finanszírozásról.
	Finanszírozási forrásként figyelembe kell venni az (EU) 2018/842 európai parlamenti és tanácsi rendelet szerinti, más tagállamok részére történő jogosultság-átruházások költséghatékony alkalmazását is.	Nincs végrehajtva	A végleges terv nem tartalmaz információkat a más tagállamok részére történő jogosultságátadások költséghatékony alkalmazásáról. Megállapítja, hogy Magyarország szén-dioxid-kreditből származó bevétele 2021–2030 között (feltételezve az átadott egységek 25 EUR/t átlagos árát) várhatóan 910 milliárd HUF, és ebből 363 milliárd HUF fordítható a zöld gazdaság fejlesztésére irányuló célkitűzésre.

Regionális együttműködés	Folytatni kell a szomszédos tagállamokkal való konzultációt és a regionális együttműködést a közép- és délkelet-európai földgáz-összeköttetésekkel foglalkozó magas szintű munkacsoport, valamint a Csehországot, Magyarországot, Lengyelországot és Szlovákiát összefogó Visegrádi Csoport keretében. A regionális egyeztetések középpontjába a belső energiapiaci integráció elmélyítését, a dekarbonizációt és a megújuló energiaforrások hasznosítását, valamint a kutatást, az innovációt és a versenyképességet kell állítani, a közös kihívások és a közös célkitűzések figyelembevételével.	Nagyrészt végrehajtva	A végleges terv ismerteti a fent említett együttműködési keretet (a CESEC magas szintű munkacsoportja és a Visegrádi Csoport), és megemlíti a 2019-ben tartott konferenciákat, amelyeken sor került a nemzeti energia- és klímatervek megvitatására az ezekhez a regionális csoportokhoz tartozó más tagállamokkal. A végleges terv új információkat tartalmaz az interoperabilitással, az atomenergiával, a gázinfrastruktúrával, a kutatás-fejlesztéssel (nukleáris, V4, a SET-terv munkacsoportjában való részvétel, a Horizont 2020, az EIT TIT-ek) és a Nyugat-Balkánra vonatkozó zöld alappal kapcsolatos további regionális együttműködési rendszerekről. Nem tartalmaz elég információt a megújuló energiaforrásokkal és a tervezett átruházásokkal kapcsolatos együttműködésről.
	Az egyeztetéseknek ki kell terjedniük a rendszermegfelelőség értékelésére, a méltányos átállás kérdésére, az energiarendszer magasabb megújuló-arányhoz szükséges változtatásaira és az egyéb olyan tervezett fejlesztésekre, amelyek hatással lehetnek a régióon belüli villamosenergia-összeköttetésekre és kereskedelemre.	Nincs végrehajtva	A szomszédos országokkal való nagyobb összeköttetés szükségessége válasz az energiarendszer változásaira, és a nemzeti energia- és klímaterv a szomszédos országokkal való összeköttetés javítására irányuló intézkedéseket tartalmaz. A terv azonban nem tartalmazza az ajánlásban szereplő értékelést. A tervezett szakpolitikák által a regionális együttműködésre gyakorolt hatásokról szóló 5.4. szakasz lehetett volna részletesebb.
Energiatámogatások	Fel kell sorolni valamennyi energetikai támogatást.	Részben végrehajtva	A végleges nemzeti energia- és klímaterv az energiatámogatások vonatkozásában részben továbbfejlesztette a terv tervezetét. A terv említést tesz a megújuló energiaforrások támogatásáról (METÁR és a kötelező átvételi rendszer) az uniós alapok és egyéb nemzeti programok mellett.
	Fel kell sorolni különösen a fosszilis tüzelőanyagok támogatását.	Részben végrehajtva	A végleges terv megemlíti az adókedvezményeket és adómentességeket (a fosszilis tüzelőanyagok közvetlen támogatásai).
	Fel kell sorolni az energetikai támogatások – különös tekintettel a fosszilis tüzelőanyagokra – fokozatos kivezetésére irányuló létező és tervezett intézkedéseket.	Nincs végrehajtva	A terv nem tartalmaz az energetikai támogatások fokozatos kivezetésére irányuló intézkedéseket és terveket. A fosszilis tüzelőanyagok támogatásának fokozatos kivezetésével kapcsolatos terveket sem tartalmaz.
A levegő minősége	A levegőminőség és a levegőbe irányuló kibocsátásokkal kapcsolatos szakpolitikák közötti kölcsönhatások elemzését több mennyiségi információval kell	Nincs végrehajtva	Az ajánlás végrehajtása nem megfelelő, mert nem került sor az új intézkedések által a levegőminőségre gyakorolt hatások értékelésére. Ez rendkívül nyugtalanító, tekintve a bioenergiától

	kiegészíteni, legalább a tervezett szakpolitikák és intézkedések nyomán várhatóan megvalósuló levegőszennyező kibocsátásokra vonatkozó előírt információk erejéig.		való előre láthatóan nagyobb függőséget és annak a légszennyezésre gyakorolt várható hatásait.
Méltányos átállás és energiaszegénység	Jobban be kell építeni a tervbe az igazságos és méltányos átállással kapcsolatos szempontokat, nevezetesen részletesebben ismertetve a tervezett célkitűzések, szakpolitikák és intézkedések társadalmi, foglalkoztatási és készségekre gyakorolt hatásait. Ezen belül is foglalkozni kell a sok szén-dioxidot kibocsátó, illetve ipari régiók népességére gyakorolt hatással. Jobban ki kell dolgozni az energiaszegénység problémáinak kezelésére vonatkozó koncepciót, többek között külön elemzést készítve az energiaszegénységről, az (EU) 2018/1999 rendelet előírásainak megfelelően.	Nincs végrehajtva	A méltányos átállás tekintetében a végleges nemzeti energia- és klímaterv említ méltányos átállásra vonatkozó általános intézkedéseket, de nem részletezi őket. Nem foglalkozik az átállás társadalmi, foglalkoztatási és készségekre gyakorolt hatásaival sem. Magyarország csak részben tervezett olyan intézkedéseket, amelyek mérsékelik az alacsony szén-dioxid-kibocsátásra való átállás által a gazdaságra, a munkaerőpiacra és a háztartások társadalmi-gazdasági viszonyaira gyakorolt hatásokat. Ugyanakkor ezek kifejezetten szükségesek a nagy szén-dioxid-intenzitású és széntől függő országok számára. Emellett fontos lenne az átállásra vonatkozóan tervezett intézkedések által a háztartások jövedelmére gyakorolt elosztási hatások vizsgálata (beleértve a lakhatási költségekre gyakorolt hatásokat is).
	Konkrét mérhető célokkal, valamint az ismertetett szakpolitikák végrehajtásának pénzügyi forrásaival kapcsolatos részletekkel kell kiegészíteni az energiaszegénység problémáinak kezelésére vonatkozó koncepciót az (EU) 2018/1999 rendelet előírásainak megfelelően.	Részben végrehajtva	Az energiaszegénység vonatkozásában Magyarország folytatni fogja a közüzemi díjak csökkentésére irányuló jelenlegi tervét. Kifejti, hogy a jövőbeli intézkedések figyelembe fogják venni a veszélyeztetett háztartások érdekeit. További részletekkel azonban nem szolgál.